

Nemzetközi kitekintés, olvasásnépszerűsítés, interaktivitás

Interjú Pröhle Gergelyvel, a Petőfi Irodalmi Múzeum (PIM) főigazgatójával

International Overview, Popularisation of Reading, Interactivity

Interview with Gergely Pröhle, Director General of the Petőfi Literary Museum (PIM)

■ A PIM kezdeményezésére készült, Arany János *Családi kör* című versét, a Magyarországra akkreditált nagykövetek tolmácsolásában megszólaltató kisfilm nagyon sikeres lett. Honnan jött az ötlet?

– A videóban szereplő nagykövetek többségét már jó ideje ismerem diplomáciai múltamnak köszönhetően. A vers közös elszavalásának ötletét először Ksenija Škrilec szlovén nagykövet asszonnyal osztottam meg, majd a hír gyorsan elterjedt, és a többiek is hamar kötélnek álltak. Az inspiráció Iain Lindsay, brit nagykövet nyomán született, aki megbízatását átvéve – ha jól emlékszem – József Attila *A Dunánál* című versével jelentkezett egy közösségi portálon. Számomra ez rendkívül rokonszenves hangütés volt. A *Családi kör* is az egyik legemblematicusabb magyar versünk. Azzal pedig, hogy ezt a nagykövetek tolmácsolásában hallhatjuk, népszerűsíti Arany Jánost, a magyar irodalmat, a múzeumot és egyúttal a diplomata kört is közelebb hozza hozzánk.

■ A videó az Önarckép álarokban – Arany János Emlékiállítás részeként is megtekinthető.

– A tárlat megnyitóján is lejátszottuk a kisfilmet, amely azóta nagy karriert futott be. Öröm volt látni, hogy a nagyköveteket is mennyire megihletti a magyar nyelv szépsége. Olyannyira, hogy Éric Fournier francia nagykövet még szinte dalra is fakadt közben. A kiállítás időközben egyre sikeresebb. Rendhagyó irodalomórák, tárlatvezetések helyszíne, amelyek alkalmával ismert emberek szólalnak meg az Arany János költészetéhez fűződő viszonyukról.

■ Arany János, a magyar irodalom egyik legmeghatározóbb alakja előtt idén egy emlékvén keretében tisztelünk, születésének 200. évfordulója alkalmából. A változatos programkínálat az ifjú generáció számára is bőven kínál lehetőséget, mint például az *Arany János Budapestje* program keretében.

– Az *Arany János Budapestje* program olyannyira népszerű lett, hogy a meghirdetéstől számított néhány héten belül az összes szabad helyet betöltötték. Óriási az érdeklődés, az ország legkülönbözőbb részeiről jönnek csoportok. A

résztevők a Petőfi Irodalmi Múzeum mellett többek között a Magyar Tudományos Akadémia, a Pesti Vigadó és az Országos Széchényi Könyvtár épületébe is ellátogathatnak, valamint egy nagyobb sétát tesznek a Margitszigeten. Fontos számunkra, hogy a szociális háttér ne jelenthessen ebben akadályt, így minden költséget, akár a szállás díját is mi álljuk. A megvalósításra az Arany János Emlékbizottság 80 millió forintot biztosít.

■ Az egyik felhívásuk szerint üzenhetünk Arany Jánosnak. Ezt hogyan tehetjük meg? Ön milyen előremutató törekvéseket lát a múzeumpedagógia és az interaktivitás területén?

– A XXI. századi múzeumpedagógia a pusztán szemlélődés helyett a látogatók aktív bevonására törekszik, a modern technika adta lehetőségeket is beépítve. Ilyen például az a logikai feladványunk, amely egy Arany János által használt, mégis ritka szó megfejtésére irányul. Igyekszünk figyelembe venni az új generáció szokásait is. Nagyon népszerű az a játékkunk is a kiállításban, melynek során hangulatjelekből és emotikonokból faragtak verset. Említhetném még a Toldi Miklós történetével foglalkozó digitális játékot is, melyből talán a legnagyobb tanulság, hogy nem mindegy, mire fordítjuk, hogy tartjuk kordában az erőnket, energiánkat. Toldi is jól bánt azzal a petrencerúddal, nem ütött vele, hanem megmutatta az utat Budára. A múzeumpedagógia egy szerteágazó tudományág, melynek jelentősége egyre inkább felértékelődik. Most például egy olyan módszertanon dolgozunk, amely egy munkahelyi csapatépítő tréning alkalmával is kiváló játékos ismeretszerzési lehetőség lehetne.

■ Mozgókiallítással is készültek, az Arany-busz országjáró rója a kilométereket.

– A mozgókiallítás bombasiker lett! A jelentkezések száma immáron meghaladja a 350-et. Az érdeklődésre való tekintettel egy még könnyebben szállítható, lapra szerelt változatú kiállítás is összeállítottunk, amely a tokaji író táborban mutatkozott be. Számos régióba, a külügyminisztériummal együttműködve pedig külföldre is eljutnak ezek a tárlatok. Szeretnénk, ha az

■ Upon the initiation of PIM renowned Hungarian poet, János Arany's *Family Circle* was recited by ambassadors accredited to Hungary. The film made about the performance became very successful. Where did the idea come from?

– Due to my diplomatic past I have known most of the ambassadors participating in the film for a long time. I first shared the idea of reciting the poem together with H.E. Ksenija Škrilec, Slovenian Ambassador. The news spread fast and the others were soon ready to get involved. The inspiration came from H.E. Iain Lindsay, British Ambassador, who taking over his post – as far as I can remember – appeared in the social media reciting *At the Danube*, a poem by Hungarian poet Attila József. For me it was a very nice gesture. *Family Circle* is one of the most emblematic Hungarian poems. And having it cited by the ambassadors we can popularise János Arany, Hungarian literature, the Museum and at the same time it brings the circle of diplomats closer to us.

■ The video can be also watched as a part of the event *Self Portrait in Masks – János Arany Memorial Exhibition*.

– At the opening of the exhibition we screened the film, which has had a big career since then. It was good to see how much the ambassadors were inspired by the beauty of Hungarian language. So much, that French Ambassador H.E. Eric Fournier nearly began to sing. The exhibition is getting more and more successful. There are unusual literature lessons and guided tours in which well-known people talk about their relationship to the poetry of János Arany.

■ This year on the occasion of the 200th anniversary of his birth, tribute is paid to János Arany, a most emblematic figure of Hungarian literature, in the framework of a memorial year as well. The wide range of events also offer programmes for the young generation, such as *János Arany's Budapest*.

– *János Arany's Budapest* is so popular that two weeks after the opening all tickets

egész világon tudnák, hogy Arany János a modern magyar irodalom és az új lírai hang megteremtője. Fantasztikus szókinccsel rendelkezett, több mint 60 ezer kifejezést használt. Nem véletlen, hogy számos író, költő őt tekinti példaképének.

■ **A múzeum egyik legfontosabb missziója a digitalizáció és a hagyaték gondozás. Hogyan folynak ezek az értékmentő munkálatok?**

– Minden múzeum elsődlegesen kiemelt feladata a gyűjtemény kezelése, annak bemutatása, illetve gyarapítása. Ez egy meglehetősen sokrétű feladat, különösen, amikor szövegekkel, eredeti forrásanyagokkal dolgozunk. Fontosnak tartjuk, hogy ezek az anyagok minél előbb kutatható állapotba kerüljenek. Ezt nem egy mechanikus munkának kell elképzelni, a szkennelésen túl rengeteg teendő van még velük, hiszen el kell látnunk olyan adatokkal, amelyek által visszakereshetők, kutathatók. A filológiai követelményeknek való megfelelés alaposágot és precizitást kíván meg. A munkában a kulturális közfoglalkoztatottak is aktívan részt vesznek. Többünkkel annyira meg voltunk elégedve, hogy a program lejárta után is marasztaltuk őket.

■ **Hivatalát kilenc hónapja kezdte meg. Hogyan értékeli az eddigi időszakot, és milyen további tervei, kiemelt feladatai vannak a magyar irodalom külföldi terjesztése, a műfordítás népszerűsítése és a nemzetközi könyvvásárokon való megjelenés területén?**

– Nagyon örülök neki, hogy 30 év kihagyás után idén júniusban sikerült megrendezni egy nemzetközi fordítótalálkozót, amely minden olyan szakembert megszólított, aki a magyar irodalmat idegen nyelvre fordítja. 120-an jöttek

were sold. There is a huge interest, as in addition to PIM people can visit the buildings of the Hungarian Academy of Sciences, the Pesti Vigadó and the National Széchényi Library, and they can have a longer walk on the Margaret Island. It is important to us that social background would not mean any obstacles, so in these cases all the costs – even transport – are covered by us. The Arany János Memorial Committee separated HUF 80 million for the cause.

■ **According to one of the public summons people can send messages to János Arany. How is it possible? What progressive endeavours do You see in museum pedagogy and interactive learning?**

– Instead of mere watching 21st century museum pedagogy would like to involve visitors actively by the usage of modern technique. It is the case with our logical exercise which requires finding a rare word used by János Arany. We try to take into consideration the habits of the new generation. A game in which emoticons are used to make up a poem is very popular in the exhibition, too. I could also mention the digital game about Miklós Toldi's story, which make us understand that it does matter how we use our strength and energy and how we hold them back. Miklós Toldi used that huge wooden pole well. He did not hit with it, but showed the way to Buda. Museum pedagogy is a very complex branch of sciences, and its significance is getting more and more acknowledged. Currently we are working on a methodology which can be used for gamesome learning in the teambuilding trainings of the companies.

■ **You also have a mobile exhibition. The Arany bus keeps touring around the country.**

– The mobile exhibition is a huge success! The number of applicants is over 350. Due to the great interest we also put together a dismountable version which is easier to deliver. It was introduced in the writers' camp in Tokaj. These exhibitions get to many regions and through the cooperation with the Ministry of Foreign Affairs and Trade to abroad as well. We would like to make the world learn that János Arany was the founder of modern Hungarian literature and the new lyrical style. He had an exceptional vocabulary and used over 60,000 expressions. It is small wonder that many writers and poets consider him their model author.

■ **One of the museum's most important missions is digitalisation and the cultivation of heritage. How do You do this value saving work?**

– Every museum takes handling, introducing and expanding the collection as a priority. It is a very complex task, especially when we have to work with texts and original sources. We find it important to make these materials suitable for research as soon as possible. It is not at all mechanic work, because in addition to scanning there are a lot of other tasks, as we have to tag them with data by which they can be looked up and researched. Meeting the philological requirements needs thoroughness and accuracy. Public employees in culture are also involved. We were satisfied with many of them, so much that we asked them to stay after the programme finished.

■ **You entered into this office nine months ago. How do You evaluate the past term and what other plans do You have to spread Hungarian literature abroad, to promote literary translation and to participate in international book fairs?**

– I am very happy that after 30 years of break this June we could organise an international meeting for translators, which reached out to all the experts who translate Hungarian literature into foreign languages. There were 120 participants. We are preparing with a really special publication to appear in the Frankfurt Book Fair to publish Hungarian children's books in English. The five-year-old Fairy Tale Museum in the Tabán, Budapest also belongs to us. So we feel even more that motivating children readers is our mission. We keep seek-

el. Készülünk egy igazán különleges kiadvánnyal is a Frankfurti Könyvvásárra, amely angol nyelven kínál magyar gyermekkönyveket. Hozzánk tartozik az épp öt éves születésnapját ünneplő tabáni Mesemúzeum is, így fokozottan küldetésünknek érezzük a gyermek olvasók motiválását is. Folyamatosan keressük a kapcsolatot és az együttműködési lehetőségeket a külföldi társintézményekkel is. Hozzáteve, hogy a Petőfi Irodalmi Múzeum nyújtotta szolgáltatások világszerte egyedülállónak számítanak a sokrétűségét illetően. Egyszerre vagyunk múzeum, archívum, kiállítótér, közösségi és rendezvényközpont.

■ **Várhatóak-e építészeti fejlesztések ebben a nagy múltú és történelmi jelentőségű épületben?**

– Az épület története mindig lenyűgöz és egyben aláztára is int. Számos fontos esemény ezen falak között játszódott le. A palotában olyan meghatározó történelmi személyiségek vendégeskedtek, mint például Mária Terézia, itt tartóztatták le gróf Batthyány Lajost, szinte napi rendszerességgel erre vendégeskedett Széchenyi István. A helyszínen született gróf Károlyi Mihály özvegyének, Andrássy Katinkának pedig éppen abban a szobában volt a rezidenciája, ahol most ezt az interjút készítjük. Külön örülök an-

ing for the contact and the possibilities to cooperate with foreign institutions. However the services provided by the PIM are unique all over the world in terms of the wide range we have. It is a museum, archives, exhibition space, community and event centre at the same time.

■ **Are there any construction developments planned in this historic building of great past?**

– The history of the building fascinates and makes one humble. A lot of significant events took place within these walls. Many important historic figures were guests in this palace, such as Maria Theresa, Count Lajos Batthyány was arrested here and István Széchenyi came nearly every day. Count Mihály Károlyi was born here, and his widow, Countess Katinka Andrássy had her residence in the room, where we are having this interview now. I am especially pleased that the diplomatic corps discovered this building and they are getting more interested in it. Many countries have held their national day receptions here. We have invited ambassadors' wives for guided tours and the Slovenian Ambassador mentioned previously had her farewell reception here, and it was really fantastic. The former Károlyi Palace has

hardly changed since the second half of the 18th century. In a building like this it is a great responsibility to renew the spaces, because reconstruction has to be authentic. Our aim is to develop a virtual programme which enables visitors to see the previous conditions.

■ **Milyen személyes kötődés fűzi az irodalomhoz?**

– A Németországban és Svájcban töltött nagyköveti megbízatásom alatt magam is tapasztaltam, hogy milyen sokat meg lehet tudni egy másik ország kultúrájáról az irodalmi műveken

keresztül. Én mindig úgy olvasok szépirodalmat, hogy a tágabb szellemi kontextusba is igyekszem beleátni magam, különös tekintettel a történelmi és szellemi-történelmi összefüggésekre. Ez formálja a mentalitást és a gondolkodásmódot is. A leginkább a közép-európai irodalmak állnak közel hozzám. Többnyire prózát olvasok, de egy-egy vers hangulata is nagyon magával tud ragadni. De emellett van egy szakirányú egyetemi végzettségem is, ami abban mindenképp segít, hogy kiváló irodalomtörténész munkatársaim ötleteit, kezdeményezéseit megértsem, eligazodjak a területen, adott esetben ráérezek arra, hogy a múzeum milyen programokkal, kiállításokkal lehet sikeres. A közeljövőben nyílik a magyar avantgárd meghatározó alakjáról, Kassák Lajosról, az ő képzőművészeti, irodalmi és színházi tevékenységéről szóló kiállításunk, aminek biztosan nemzetközi visszhangja is lesz.

Végh Nóra Judit

hardly changed since the second half of the 18th century. In a building like this it is a great responsibility to renew the spaces, because reconstruction has to be authentic. Our aim is to develop a virtual programme which enables visitors to see the previous conditions.

■ **What personal bonds have You got with literature?**

– When I served as an ambassador in Germany and Switzerland I realised that a lot can be learned about another country's culture through its literature. I always read literature that I try to get into the broader context, especially into the relations of his-

tory and spiritual history. It shapes the mentality and the way of thinking as well. I like the literature of Central Europe the best. I mostly read prose, but some poems can also mesmerise me. I also have the degree and the qualifications which enable me to understand my excellent literary historian colleagues' ideas and initiatives, to understand this field and to find what programmes and exhibitions can make the museum successful. In the near future a new exhibition will be opened about Lajos Kassák, a determining figure of Hungarian avant-garde. It will show activities in fine art, literature and theatre, and I am sure it will get international response.